

NZSQ voert verloren gewaand kwartet uit

door HENK SLIK

DEVENTER - New Zealand String Quartet (Helene Pohl & Douglas Bellman viool, Gillian Ansell altviool en Rolf Gjelsten cello) met werken van Haydn, Székely en Beethoven. Deventer schouwburg 4/11.

Met een kwartet van de violist/componist Zoltán Székely in de koffers toog het New Zealand String Quartet, in eigen land als het belangrijkste kwartet erkend, op weg voor een Europese tournee, die zijn einde begint te naderen. Aanleiding voor hun optreden in Nederland is de herdenking van genoemde componist in Nijmegen. Die trad daar niet alleen op met diverse recitals, hij componeerde er ook zijn belangrijkste werken. Toen de Nieuw-Zeelanders het verloren gewaande manuscript van dat in 1937 voltooid strijkkwartet van Székely in handen kregen, studeerden ze het onmiddellijk in en zorgden een half jaar later voor de wereldpremière.

Het is een bijzonder werk dat tussen kwartetgrootheden als Haydn en Beethoven niet mistond. Het levert een spel op met moderne klankkleuren en ritmiek rond drie noten die als kiemcel fungeren. Het energie vretende, deels aan Bartok herinnerende stuk is galardeerd met korte stroomstootjes, unisono-frasen en in elkaar overvloeiende razendsnelle loopjes die het gevaar van eenvormigheid moeten vermijden. Het

NZSQ hield er een (be)klemmend pleidooi voor.

Haydn's kwartet op.76 nr.4, door de herhaalde stijgende noten in de eerste viool-partij in het eerste deel en door zijn ingetogenheid als 'Sunrise' betiteld, benaderen ze buitengewoon vitaal in de hoekdelen en in het sublieme adagio halen ze diepe zieleroerselen naar boven. Van het - tot de versnelling naar het einde toe - wat hoekige laatste deel schaven ze de scherpe kantjes af.

Dat Beethoven lak had aan conventies komt in zijn late strijkkwartetten sterk tot uiting. Hij werd - mede door zijn volledige doofheid - daardoor voor gek versleten. Hoewel het kwartet op.132 in zijn tijd sporadisch werd uitgevoerd, was het binnen die reeks nog het meest 'populair'. Het New Zealand String Quartet heeft de Beethoven en Bartok-cycli volledig uitgevoerd en weet dus - zoals al eerder bleek in het werk van Székely - wel raad met weerbarstige muziek. Hun uitvoering van opus 132 schurkte dichterbij de opvatting van het Tokyo Quartet dan van het Alban Berg Quartet door de nadruk op klankschoonheid, zij het met meer aandacht voor accenten. Vooral hset hemels gespeelde langzame deel verdient een extra vermelding. In de finale lieten ze de schoonheid voor wat ze was en wisten ze weemoed op te wekken door de nadruk op dramatiek te leggen.